

Spis treści

Wstęp.....	9
Rozdział 1. O agresji nie tylko w szkole.....	15
1.1. Pojęcie, rodzaje i źródła agresji w ujęciu psychologicznym.....	15
1.1.1. Istota i rodzaje agresji	15
1.1.2. Teorie wyjaśniające źródła agresji	20
1.2. Specyfika agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży	31
1.2.1. Dzieci i młodzież jako sprawcy i ofiary agresji	31
1.2.2. Agresja i przemoc szkolna.....	41
Rozdział 2. O pomaganiu wychowankom w kształtowaniu nieagresywnej osobowości	67
2.1. Stany Ja a możliwości zapobiegania agresji.....	67
2.1.1. Strukturalny i funkcjonalny model stanów Ja	68
2.1.2. Stany Ja a agresja.....	76
2.1.3. Stany Ja a kompetencje emocjonalne i społeczne.....	78
2.2. Asertywny Dorosły	81
2.2.1. Podmiotowy wymiar asertywności	82
2.2.2. Umiejętności asertywne	91
2.2.3. Aktywność stanu Dorosłego a zachowania asertywne.....	101
2.3. Empatyczny Rodzic Opiekunczy	103
2.3.1. Pojęcie, rodzaje i mechanizmy kształtowania się empatii.....	104
2.3.2. Uwarunkowania empatii	111
2.3.3. Empatia a agresja	117
2.3.4. Empatia a model stanów Ja.....	122

2.4. Moralny Rodzic Normatywny.....	128
2.4.1. Aksjologiczne podstawy moralności.....	129
2.4.2. Antywartości, stereotypy i uprzedzenia jako predyktory zachowań agresywnych.....	136
2.4.3. Aktywność stanu Rodzica Normatywnego a zachowania agresywne.....	144
2.5. Przyjazne i wrażliwe Dziecko Naturalne.....	149
2.5.1. Potrzeby i emocje jako podstawa motywacji zachowania.....	150
2.5.1.1. Potrzeby.....	150
2.5.1.2. Emocje.....	158
2.5.2. Aktywność stanu Dziecka Naturalnego a zachowania agresywne ...	168
2.6. Współdziałające Dziecko Przystosowane.....	174
2.6.1. Proces socjalizacji, czyli „cywilizowania” Dziecka Wolnego.....	175
2.6.2. Kompetencje społeczne i ich rozwój w dzieciństwie.....	185
2.6.3. Dziecko Przystosowane a zachowania agresywne.....	191
2.7. Droga ku dojrzałości i odpowiedzialności: integrujący się Dorosły.....	203
2.7.1. Wzmacnianie pozytywnych aspektów stanów Ja w pracy pedagogicznej.....	204
2.7.1.1. Stany Ja nauczyciela.....	204
2.7.1.2. Stany Ja uczniów.....	213
2.7.2. Integrowanie się stanu Dorosłego.....	218
2.7.3. Działania pedagogiczne na rzecz integrowania stanu Dorosłego... ..	223
Rozdział 3. O tworzeniu pozytywnych relacji w szkole.....	231
3.1. Pozycje życiowe, czyli postawy wobec siebie i innych.....	231
3.1.1. Pozycje życiowe i ich konsekwencje.....	232
3.1.2. Pozycja <i>Ja jestem OK</i> , czyli poczucie własnej wartości.....	239
3.1.3. Pozycja <i>Ty jesteś OK</i> , czyli pozytywne nastawienie wobec innych	251
3.2. Komunikacja minimalizująca agresję.....	268
3.2.1. Komunikacja w ujęciu analizy transakcyjnej.....	268
3.2.1.1. Transakcje.....	268
3.2.1.2. Gry interpersonalne a agresja.....	277
3.2.2. Transakcje z agresją w tle.....	289
3.2.3. Znaki rozpoznania i talony psychologiczne a przeciwdziałanie agresji.....	299

Rozdział 4. O radzeniu sobie z problemami jako przeciwdziałaniu pasywności i agresji.....	309
4.1. Pasywność a agresja.....	309

4.2. Skrypty życiowe a kształtowanie agresywnych nastawień i zachowań. . . .	314
4.3. Sytuacje trudne i stres a proces radzenia sobie	323
4.4. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych	329
4.4.1. Rozwiązywanie problemów jako pokonywanie trudności a zapobieganie agresji.	330
4.4.2. Radzenie sobie z emocjonalnymi konsekwencjami stresu	338
4.4.3. Radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych w interakcjach społecznych	348
4.4.4. Działania długofalowe	354
Rozdział 5. O przyjaznej szkole.	367
5.1. Kultura organizacyjna szkoły a koncepcje analizy transakcyjnej	367
5.2. Stany Ja i pozycje życiowe a funkcjonowanie szkoły.	372
5.3. Strukturalizacja czasu a zapobieganie zachowaniom agresywnym	383
Zamiast zakończenia.	395
Bibliografia	397